

Historia i społeczeństwo

Wymagania programowe dla klasy IV

Poziom	Ocena
K	dopuszczająca
K+P	dostateczna
K+P+R	dobra
K+P+R+D	bardzo dobra / celująca*
K+P+R+D+W	celująca

poziom K – konieczny
 poziom P – podstawowy
 poziom R – rozszerzający
 poziom D – dopełniający
 poziom W – wykraczający

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ						
Badana czynność uczniów		Poziomy wymagań				
I. Ja i moje otoczenie		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, na czym polega odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka		+			
	- potrafi wymienić ludzkie potrzeby		+			
	- zna sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywa rodzina w życiu każdego człowieka	+				
	- tłumaczy, czym jest rodzina niepełna i w jaki sposób ona powstaje				+	
	- podaje przykłady praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rodzina dwupokoleniowa, rodzina wielopokoleniowa</i>			+		
	- wymienia osoby, które wchodzą w skład szkolnej społeczności	+				
	- zna uprawnienia władz szkolnych i statut szkoły		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rada pedagogiczna, rada szkoły, rada samorządu uczniowskiego</i>			+		
	- wie, czym jest samorząd uczniowski		+			
	- podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego w swojej szkole		+			
	- zna swoje szkolne prawa i obowiązki	+				
	- wskazuje przyczyny konfliktów między ludźmi i przedstawia sposoby ich rozwiązywania		+			
	- rozumie, w czym przejawiają się uprzejmość i tolerancja	+				
	- wymienia korzyści, jakie można osiągnąć przez uprzejmość i tolerancję		+			
- wie, na czym polega sprawiedliwe postępowanie				+		
- tłumaczy znaczenie terminów: <i>ojczyzna, mała ojczyzna, naród, patriotyzm, patriotyzm lokalny, herb</i>			+			

	- omawia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju			+		
	- zna sposoby zdobywania wiedzy o historii małej ojczyzny			+		
	- wskazuje największe atuty swojej małej ojczyzny			+		
	- tłumaczy pochodzenie nazwy <i>Polska</i>	+				
	- wyjaśnia, co świadczy o tym, że Polacy należą do jednego narodu			+		
	- rozumie znaczenie terminów: <i>Rzeczpospolita Polska, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, Polonia</i>		+			
	- podaje przykłady dzieł sztuki i architektury, które należą do polskiego dziedzictwa narodowego			+		
	- objaśnia, dlaczego wybrane dzieła sztuki i architektury są ważną częścią naszej kultury narodowej				+	
	- zna daty najważniejszych polskich świąt państwowych	+				
	- wymienia wydarzenia, na pamiątkę których ustanowiono święta państwowe				+	
	- zna polskie symbole narodowe i najważniejsze miejsca pamięci narodowej	+				
	- recytuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”	+				
	- omawia okoliczności powstania tekstu „Mazurka Dąbrowskiego”		+			
	- wie, jaka jest symbolika barw polskiej flagi narodowej		+			
	- rozumie, dlaczego powinno się okazywać szacunek symbolom narodowym				+	
	- wyjaśnia, kim był Józef Wybicki			+		
	- wymienia regiony Polski	+				
	- podaje nazwy mniejszości narodowych i etnicznych żyjących w Polsce		+			
	- wylicza prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce			+		
	- wie, gdzie znajdują się główne skupiska Polaków na świecie			+		
	- wymienia mniejszości narodowe, które żyły w przedwojennej Polsce					+
Umiejętności	- potrafi określić sposoby zaspokajania różnych potrzeb człowieka		+			
	- wyjaśnia znaczenie praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- porównuje prawa i obowiązki poszczególnych członków rodziny			+		
	- omawia zalety i wady rodziny współczesnej oraz rodziny wielopokoleniowej			+		
	- charakteryzuje społeczność szkolną z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków		+			
	- określa szkołę jako wspólnotę uczniów, nauczycieli i rodziców			+		
	- ocenia, które prawa i obowiązki uczniów są najważniejsze			+		
	- potrafi opisać sytuację konfliktową i znajduje dla niej rozwiązanie			+		
	- omawia różnice między szkołą dawną a współczesną				+	
	- proponuje sposoby rozwiązania problemów własnej miejscowości		+			
	- odszukuje informacje o rozmaitych formach upamiętniania postaci i wydarzeń związanych z historią swojej małej ojczyzny		+			
	- wskazuje na planie swojej miejscowości siedzibę władz lokalnych		+			
	- zbiera informacje o władzy lokalnej i jej zadaniach		+			
	- prezentuje informacje związane z ważnymi postaciami i wydarzeniami z dziejów regionu		+			
	- opisuje wygląd herbów wybranych miejscowości			+		

	- analizuje tekst hymnu Polski i wyjaśnia znaczenie wybranych zwrotów					+
	- odnajduje na mapie główne regiony Polski	+				
	- opisuje główne regiony Polski		+			
	- analizuje, w jaki sposób mniejszości narodowe i etniczne mogą zachować swoją odrębność				+	
	- przedstawia na wybranych przykładach mniejszości narodowe zamieszkujące współczesną Polskę		+			
	- opisuje kulturę i tradycje wybranej mniejszości narodowej bądź etnicznej żyjącej w Polsce				+	
	- wskazuje główne skupiska Polonii na mapie świata		+			
	- porównuje strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej i współczesnej Polski					+
	- omawia na przykładach pochodzenie nazwisk i przydomków					+
II. Z historią na ty		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, czym zajmuje się historia jako nauka	+				
	- wymienia główne zadania historii			+		
	- wyjaśnia, kim jest historyk	+				
	- zna sposoby badania wydarzeń z przeszłości przez historyków		+			
	- wymienia przykłady postaci historycznych oraz bohaterów baśniowych i legendarnych			+		
	- zna podstawy myślenia przyczynowo-skutkowego dotyczącego wydarzeń historycznych		+			
	- wskazuje przebieg, przyczyny i skutki wybranych wydarzeń historycznych					+
	- podaje przykłady efektów pracy historyków		+			
	- wymienia filmy i książki o tematyce historycznej				+	
	- objaśnia znaczenie powiedzenia: <i>Historia jest nauczycielką życia</i>				+	
	- wie, czym są źródła historyczne, i podaje ich przykłady	+				
	- dokonuje podziału źródeł historycznych na materialne i niematerialne oraz wyróżnia wśród źródeł materialnych pisane i niepisane			+		
	- wymienia informacje, jakie można zdobyć na podstawie poszczególnych źródeł historycznych			+		
	- określa, czym zajmuje się archeologia			+		
	- zna sposoby badania wiarygodności źródeł historycznych			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zabytek, muzeum, archiwum, skansen, ród, archeolog, pamiątka rodzinna, genealogia, drzewo genealogiczne</i>		+			
	- wie, gdzie gromadzi się źródła historyczne		+			
	- wskazuje podobieństwa i różnice między muzeum a skansenem			+		
	- rozpoznaje znak <i>Zabytek chroniony prawem</i> i wie, co on oznacza				+	
	- wyjaśnia, kim był prawdziwy święty Mikołaj					+
- zna legendy związane z Mikołajem, biskupem Miry					+	
- przedstawia postać Henryka Schliemanna					+	
Umiejętności	- potrafi na wybranych przykładach zaprezentować myślenie przyczynowo-skutkowe			+		
	- opowiada o wybranym wydarzeniu z życia klasy w sposób potwierdzający opanowanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego			+		
	- przedstawia na przykładzie przenikanie się faktów historycznych z legendą				+	
	- odróżnia postacie historyczne od bohaterów baśniowych i legendarnych		+			
	- ocenia, jakie znaczenie dla współczesnej nauki mają odkrycia				+	

	archeologiczne					
	- kwalifikuje różne źródła historyczne zgodnie z podziałem na źródła materialne (pisane, niepisane) i niematerialne		+			
	- uzasadnia, dlaczego należy dbać o źródła historyczne i chronić obiekty zabytkowe				+	
	- wymienia zasady prawidłowego zachowania się w muzeum			+		
	- potrafi zaplanować wycieczkę prezentującą najważniejsze miejsca i obiekty w najbliższej okolicy			+		
	- przedstawia pamiątki rodzinne i określa ich znaczenie		+			
	- odczytuje informacje o przodkach na podstawie poszczególnych pamiątek rodzinnych		+			
	- prezentuje swoją opinię na temat podtrzymywania tradycji rodzinnych		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób podtrzymywanie tradycji rodzinnych umacnia poczucie wspólnoty w rodzinie			+		
	- dociera do rodzinnych źródeł, które pozwalają mu sporządzić drzewo genealogiczne				+	
	- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny				+	
	- znajduje w internecie strony, które zawierają informacje pomocne przy tworzeniu drzewa genealogicznego					+
	III. Czas i mapa w historii	K	P	R	D	W
Wiadomości	- rozumie znaczenie terminów: <i>chronologia, data, era, rok, wiek, tysiąclecie, epoka historyczna, okres przed naszą erą i naszej ery</i>	+				
	- wyjaśnia, dlaczego mierzenie czasu jest ważne w pracy historyka		+			
	- wskazuje narodziny Jezusa z Nazaretu jako początek naszej ery	+				
	- wie, jakie jest pochodzenie słowa <i>kronikarz</i>			+		
	- zna przyczyny powstawania kronik i dostrzega w nich źródło ważnych informacji				+	
	- tłumaczy zasadę tworzenia osi czasu i sposób umieszczania na niej dat		+			
	- posługuje się cyframi rzymskimi i arabskimi w celu oznaczania jednostek czasu		+			
	- wymienia epoki historyczne oraz podaje ich daty graniczne		+			
	- wskazuje wydarzenia, które oznaczają początek i koniec poszczególnych epok historycznych				+	
	- rozumie, że daty graniczne poszczególnych epok mają charakter umowny			+		
	- dostrzega umowność rachuby czasu w kontekście przykładów z różnych kręgów kulturowych				+	
	- przedstawia, w jakich okolicznościach narodziła się tradycja zabaw sylwestrowych				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, plan, legenda mapy</i>	+				
	- wie, czym zajmuje się kartografia				+	
	- wymienia elementy, z jakich składa się mapa historyczna		+			
	- tłumaczy, czym są legenda i skala mapy			+		
- rozumie, jaką rolę odgrywa mapa w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych				+		
- podaje przykład zastosowania GPS				+		
Umiejętności	- odczytuje skróty: <i>p.n.e. i n.e.</i>	+				
	- umie narysować linię chronologiczną i zaznaczyć na niej daty	+				
	- porządkuje daty na linii chronologicznej		+			
	- krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne				+	
	- oblicza upływ czasu między poszczególnymi wydarzeniami	+				

	- ustala wiek, w którym miało miejsce dane wydarzenie	+				
	- określa datę danego wydarzenia, używając określeń <i>I połowa</i> lub <i>II połowa danego wieku</i>		+			
	- dostrzega różnice w określaniu, do której połowy wieku należą daty przed naszą erą i naszej ery		+			
	- zapisuje cyframi rzymskimi liczby arabskie i na odwrot	+				
	- odczytuje z mapy podstawowe informacje		+			
	- porównuje mapy historyczną i geograficzną			+		
	- odróżnia mapę od planu			+		
	- rysuje plan najbliższej okolicy			+		
	- przedstawia ewolucję znaczenia terminu <i>mapa</i>				+	
	- opisuje, jak dawniej wyglądały mapy, i na tej podstawie określa, jakie wyobrażenie o świecie mieli ludzie w przeszłości				+	
	- wyjaśnia różnice w określaniu dat za pomocą kalendarzy juliańskiego i gregoriańskiego					+
	- omawia pochodzenie polskich nazw miesięcy					+
IV. Z najdawniejszych dziejów		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, jak zmieniał się wygląd człowieka					+
	- rozumie, jakie znaczenie dla praludzi miała umiejętność rozpalania ognia					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla rozwoju społeczności ludzkich miało posługiwanie się mową					+
	- przedstawia dokonania, które umożliwiły człowiekowi przejście do osiadłego trybu życia					+
	- zna dawne i współczesne sposoby wytopu żelaza					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pięściak, ziemianka, dymarka, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza, cywilizacja, miasto-państwo, mumia, sarkofag, piramida, faraon, kanał nawadniający, Sumerowie, Babilon, Mezopotamia, Bliski Wschód</i>					+
	- wie, dlaczego pierwsze cywilizacje powstały nad wielkimi rzekami					+
	- podaje najważniejsze osiągnięcia pierwszych cywilizacji: system nawadniający, koło, koło garncarskie, szkło, cegłę, kalendarz					+
	- przedstawia podział ludności starożytnego Egiptu na warstwy społeczne	+				
	- wymienia najważniejsze zabytki starożytnych Mezopotamii i Egiptu					+
	- rozumie znaczenie terminów: <i>pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne</i>	+				
	- wskazuje, jakie znaczenie dla rozwoju cywilizacji miał wynalazek pisma	+				
	- tłumaczy, jakie znaczenie miało wynalezienie pisma dla historii jako nauki			+		
	- wyjaśnia, dlaczego ludzie tworzyli malowidła naskalne				+	
	- wymienia materiały pisarskie, których używano od starożytności do współczesności		+			
	- wie, że alfabety grecki i łaciński stanowią podstawę, z której wywodzą się alfabety używane współcześnie w Europie			+		
	- wskazuje Fenicjan jako twórców pisma alfabetycznego				+	
	- tłumaczy, czym są piktogramy i w jakim celu stosuje się je współcześnie				+	
	- opowiada, w jakim celu wznoszono piramidy i w jaki sposób one powstawały					+
	- podaje najważniejsze fakty z życia faraona Ramzesa II					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżoną datę pojawienia się człowieka rozumnego oraz daty powstania pierwszych państw					+

	sumeryjskich					
	- wskazuje na mapie tereny, na których pojawili się przodkowie człowieka, i zaznacza kierunki ich wędrówki					+
	- odnajduje na mapie starożytne Egipt i Mezopotamię, rzeki Eufrat, Tygrys i Nil oraz miasto Babilon					+
	- charakteryzuje koczowniczy i osiadły tryb życia					+
	- ocenia, który tryb życia człowieka – koczowniczy czy osiadły – był korzystniejszy dla praludzi					+
	- porównuje życie praludzi z życiem współczesnego człowieka					+
	- wskazuje różnice między stosowanymi dawniej i obecnie sposobami wytopu żelaza					+
	- ocenia dokonania ludów starożytnej Mezopotamii					+
	- omawia sposób działania kanałów nawadniających					+
	- dostrzega związek między umiejętnością budowy piramid a wysokim poziomem nauk ścisłych w starożytnym Egipcie					+
	- charakteryzuje warstwy społeczne starożytnego Egiptu					+
	- ocenia znaczenie odkrycia grobowca faraona Tutenchamona dla współczesnej nauki					+
	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżone daty wynalezienia pisma i powstania pierwszego pisma alfabetycznego		+			
	- rozpoznaje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne	+				
	- charakteryzuje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne, a także wskazuje różnice między nimi		+			
	- opisuje materiały pisarskie od starożytności do czasów współczesnych			+		
	- dostrzega podobieństwa i różnice między dawnym i obecnym sposobem przekazywania informacji			+		
	- przedstawia ewolucję materiałów pisarskich				+	
	- tworzy własne pismo obrazkowe oraz przedstawia zalety i wady takiego sposobu przekazywania informacji				+	
	V. W starożytnej Grecji	K	P	R	D	W
Wiadomości	- zna warunki geograficzne Grecji	+				
	- rozumie wpływ położenia geograficznego Grecji na zajęcia zamieszkującej ją ludności		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Hellada, Hellenowie, wielka kolonizacja, kolonia, Akropol, agora, polis</i>		+			
	- wymienia przyczyny i skutki wielkiej kolonizacji				+	
	- wie, kim był Perykles		+			
	- wymienia najważniejsze osiągnięcia Peryklesa				+	
	- podaje cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej	+				
	- tłumaczy znaczenie terminu <i>demokracja</i>		+			
	- przedstawia, w jaki sposób działał sąd skorupkowy				+	
	- wie, czym jest teatr, i wskazuje Grecję jako miejsce narodzin tej dziedziny sztuki	+				
	- zna genezę starożytnego teatru		+			
	- wyjaśnia, czym były Wielkie Dionizje			+		
	- podaje imiona najważniejszych tragedio- i komediopisarzy greckich (Sofokles, Arystofanes, Eurypides)				+	
	- wymienia rodzaje sztuk granych w greckim teatrze (tragedia, komedia)		+			
	- omawia różnice między tragedią i komedią			+		
	- opisuje, jaki był przebieg konkursów teatralnych w starożytnej Grecji				+	
- rozumie, dlaczego dramaty antycznych twórców są wystawiane				+		

	współcześnie					
	- tłumaczy znaczenie terminów: <i>filozofia, bogowie olimpijscy, mit, politeizm, heros, igrzyska olimpijskie, olimpiada</i>	+				
	- wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes)		+			
	- wie, jakimi dziedzinami życia opiekowali się poszczególni bogowie greccy oraz jakie były ich atrybuty			+		
	- zna postacie Heraklesa i Odyseusza jako bohaterów mitów greckich		+			
	- opowiada co najmniej jeden mit grecki				+	
	- podaje przykłady prac Heraklesa				+	
	- wie, kim był Homer			+		
	- wymienia dzieła Homera			+		
	- wyjaśnia, co oznaczają wyrażenia: <i>koń trojański, pięta Achillesa i stajnia Augiasza</i>				+	
	- wymienia najważniejszych filozofów greckich (Sokrates, Platon, Arystoteles)		+			
	- przedstawia poglądy Sokratesa, Platona i Arystotelesa				+	
	- wie, czym jest gimnazjon			+		
	- rozumie, jakie znaczenie miały gimnazjony dla sprawności fizycznej antycznych Greków				+	
	- podaje rok pierwszych igrzysk olimpijskich	+				
	- wskazuje, gdzie odbywały się najsłynniejsze igrzyska organizowane na cześć Zeusa		+			
	- wymienia dyscypliny wchodzące w skład pięcioboju olimpijskiego	+				
	- opisuje przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich			+		
	- tłumaczy, jaka była rola sportu w życiu starożytnych Greków			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywają igrzyska we współczesnym świecie			+		
	- wie, jak termin <i>olimpiada</i> rozumiano w starożytności, i objaśnia, co oznacza on współcześnie			+		
	- wymienia zalety i wady wychowania spartańskiego					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty: wojny trojańskiej, ukształtowania się greckich polis, rządów Peryklesa w Atenach, narodzin teatru greckiego, pierwszych igrzysk olimpijskich		+			
	- odnajduje na mapie starożytne Grecję i Ateny	+				
	- wskazuje na mapie główne kierunki wielkiej kolonizacji					+
	- opisuje na przykładzie starożytnych Aten wygląd greckiej polis		+			
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jaką rolę w Atenach odgrywał sąd skorupkowy			+		
	- wskazuje cechy, które wyróżniały Peryklesa jako dowódcę i polityka			+		
	- omawia podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją przedstawicielską					+
	- porównuje demokrację ateńską ze sposobem sprawowania władzy w starożytnym Egipcie					+
	- opisuje wygląd teatru greckiego i występujących w nim aktorów	+				
	- ocenia znaczenie teatru dla starożytnych Greków			+		
	- porównuje teatr współczesny ze starożytnym teatrem greckim				+	
	- dostrzega rolę „Iliady” i „Odysei” jako inspiracji dla literatury i sztuki greckiej				+	
	- wskazuje na rolę sportu w starożytnej Grecji jako tematu sztuki				+	
	- porównuje starożytne igrzyska olimpijskie ze współczesnymi olimpiadami				+	

	- ocenia osiągnięcia starożytnych Greków				+	
	- wyjaśnia, co oznaczają powiedzenia: <i>wrócić z tarczą</i> i <i>wrócić na tarczy</i>					+
	- tłumaczy, kim byli Spartanie					+
	VI. W starożytnym Rzymie	K	P	R	D	W
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Imperium Rzymskie, legionista, języki romańskie, bazylika, gladiator, prowincja, barbarzyńca, zgromadzenie ludowe, senat</i>				+	
	- podaje rok założenia Rzymu opisanego w legendzie		+			
	- zna legendarne początki Rzymu			+		
	- tłumaczy, czym jest „Wilczyca kapitolńska”				+	
	- wie, że państwo rzymskie najpierw było królestwem, następnie republiką, a na końcu – cesarstwem			+		
	- wymienia grupy tworzące społeczeństwo starożytnego Rzymu			+		
	- omawia drogę państwa rzymskiego do potęgi oraz określa zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego				+	
	- nazywa poszczególne elementy stroju i uzbrojenia rzymskiego legionisty			+		
	- wie, co to jest Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukt, droga, łuk triumfalny, terma	+				
	- wyjaśnia, w jakim celu starożytni Rzymianie budowali drogi i wodociągi		+			
	- wskazuje cechy rzymskiego budownictwa			+		
	- wie, dlaczego starożytni Rzymianie budowali łuki triumfalne i termy			+		
	- rozumie znaczenie terminów: <i>prawo rzymskie, prawo XII tablic, kodeks, Kodeks Justyniana</i>		+			
	- przedstawia prawo rzymskie jako podstawę współczesnego prawa		+			
	- wymienia osiągnięcia starożytnych Rzymian, z których korzystamy współcześnie			+		
	- objaśnia znaczenia terminów: <i>mesjasz, apostoł, Ewangelia, Biblia, Stary i Nowy Testament, poganin</i>	+				
	- wskazuje Palestynę jako miejsce narodzin chrześcijaństwa	+				
	- wiąże początki chrześcijaństwa z postacią Jezusa z Nazaretu	+				
	- wie, że chrześcijanie wierzą w jednego Boga	+				
	- rozumie, na czym polega różnica między wiarą w jednego boga a wiarą w wielu bogów	+				
	- podaje najważniejsze zasady nauki Jezusa z Nazaretu		+			
	- zna przyczyny prześladowań chrześcijan w państwie rzymskim		+			
	- wymienia symbole pierwszych chrześcijan – chrystogram i rybę		+			
	- omawia genezę chrześcijańskich symboli				+	
	- wie, kim był Konstantyn Wielki		+			
	- opisuje okoliczności zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim w okresie panowania Konstantyna Wielkiego		+			
	- dostrzega związki chrześcijaństwa z religią judaistyczną				+	
	- wie, że w czasach późniejszych doszło do podziałów chrześcijaństwa				+	
	- wymienia różne odłamy chrześcijaństwa				+	
	- wskazuje Watykan jako współczesną siedzibę Kościoła katolickiego				+	
	- tłumaczy, czym był szlak bursztynowy					+
	Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty założenia Rzymu, zabójstwa Juliusza Cezara, ukrzyżowania Jezusa z Nazaretu, wydania edyktu mediolańskiego i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, a także określa, w którym wieku odbyły się poszczególne wydarzenia		+		

- wskazuje na mapie Rzym, Kartaginę, Półwysep Apeniński (Italię), Palestynę i obszary objęte chrześcijaństwem u schyłku starożytności	+				
- omawia różnice między republiką a cesarstwem		+			
- charakteryzuje różne typy ustroju państwa rzymskiego: królestwo, republikę, cesarstwo				+	
- opisuje grupy tworzące społeczeństwo rzymskie				+	
- wymienia zasługi Rzymian w dziedzinie architektury i budownictwa, używając terminów: <i>Forum Romanum</i> , <i>Panteon</i> , <i>Koloseum</i> , <i>akwedukty</i> , <i>drogi</i> , <i>łuki triumfalne</i> , <i>termy</i>		+			
- objaśnia, w jaki sposób budowano drogi w starożytnym Rzymie			+		
- rozpoznaje na ilustracjach budowle wznoszone przez starożytnych Rzymian: akwedukty, łuki triumfalne, amfiteatry			+		
- porównuje rozrywki starożytnych Greków i Rzymian				+	
- określa znaczenie szlaku bursztynowego dla starożytnych Rzymian					+
- omawia przyczyny i skutki funkcjonowania szlaku bursztynowego					+
- ocenia dokonania Juliusza Cezara					+